

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРИСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

Чута Іван Григорович

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

КОМУНІКАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ У СІМ'Ї: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

В сучасному світі, де темпи життя стрімко зростають, а технології змінюють спосіб взаємодії, розуміння та підтримки в родині стає важливішим аспектом для стабільності і щастя. Забезпечення ефективної комунікаційної взаємодії у сім'ї стає викликом, оскільки різноманітність обов'язків та розбіжності в поглядах можуть породжувати проблеми.

Сімейні конфлікти, відчуття непорозуміння та відсутність ефективного способу вираження почуттів можуть створювати напругу та впливати на загальний психологічний клімат в сім'ї. Недостатня комунікація може призводити до відчуття відділення та втрати емоційного зв'язку.

Проблемні питання комунікаційної взаємодії у сім'ї в межах своїх досліджень розглядали наступні науковці: Т.С. Гурлева [1], А. І. Гусева [2], В.В. Москаленко [3], Склярук А.В. [4;5], Петрунько О.В. [4].

Комунікаційна взаємодія у сім'ї - це процес обміну інформацією, ідеями, почуттями та потребами між членами сім'ї. Це включає в себе як вербальну, так і невербальну комунікацію та взаємодію через спільні дії та емоційний обмін.

До основних видів комунікації у сім'ї можна віднести:

1. вербальна комунікація. Словесний обмін інформацією та почуттями,
2. невербальна комунікація. Емоційний вираз, міміка, жести,
3. спільні дії. Взаємодія через спільні роботи та події,
4. емоційний обмін. Вираження та сприйняття емоцій,

До механізмів комунікаційної взаємодії можна віднести:

1. активне слухання - це розуміння та врахування точки зору іншої сторони,
2. емпатія - здатність співчувати та розуміти емоції іншого,
3. відкритість до обговорення - створення атмосфери, де члени сім'ї відчують можливість висловлювати свої думки та почуття,
4. чіткість та зрозумілість - уникання непорозумінь шляхом чіткого та відкритого вираження ідей.

Розвиток емоційної інтелігенції в сім'ї є важливою складовою для покращення взаєморозуміння, емоційного здоров'я та стабільності взаємин. Ось деякі методи та практики, які можна використовувати для розвитку емоційної інтелігенції у сім'ї:

- моделювання емоційної інтелігенції батьків. Батьки можуть слугувати прикладом, демонструючи високий рівень емоційної інтелігенції у власному житті. Спостереження за тим, як дорослі виражають та регулюють свої емоції, допомагає дітям вивчати позитивні стратегії взаємодії,

- активне слухання та відкрите обговорення. Слід стимулювати відкрите обговорення емоцій та почуттів у сім'ї, практикувати активне слухання, де кожен член сім'ї відчуває, що його почуття важливі та розуміються,

- вивчення емоцій та їх впливу. Слід займатися спільним вивченням різних емоцій та їх впливу на психічний стан, створювати ігри або вправи, що допомагають ідентифікувати та розпізнавати різні емоції,

- спільні розваги та активності. Необхідно залучати родину до спільних активностей, які створюють емоційне співробітництво, розвивати творчість та вираження емоцій через малювання, музику або театральні ігри,

- стратегії регуляції емоцій. Необхідно навчитися членам сім'ї стратегіям емоційної регуляції, таким як глибоке дихання, медитація чи фізична активність, розвивати навички самоконтролю та вміння ефективно впливати на власний емоційний стан.

- визначення та висловлення позитивних емоцій. Необхідно сприяти культурі вираження позитивних емоцій та вдячності в сім'ї, створювати традиції, такі як спільні свята або щоденні ритуали вдячності.

- розвиток емпатії та співпереживання. Слід практикувати вміння поставити себе на місце іншого та відчувати емоції співрозмовника. Необхідно розвивати у дітей навички розуміння та співчуття до почуттів інших.

Ці методи спрямовані на створення позитивного та емоційно збалансованого сімейного середовища, яке сприяє розвитку емоційної інтелігенції у всіх членів сім'ї.

Вплив вікових особливостей на комунікацію є значущим аспектом розуміння та покращення взаємодії між членами сім'ї. Різниця у віці може створювати особливості у сприйнятті і вираженні емоцій, розумінні іншого покоління та взаємодії. До особливостей комунікації в родині можна віднести:

- мовні навички та розуміння. У дітей молодшого віку може бути обмежене словникове запас. Спілкування з підлітками може вимагати більше уваги до мовленнєвих норм та сучасного жаргону.

- розробка способів виразності. Діти можуть виражати свої почуття та думки інакше, ніж дорослі. Дорослі можуть бути більш вираженими та обмеженими у вираженні своїх емоцій.

- інтереси та теми розмов. Діти можуть бути зацікавлені в різних темах порівняно з дорослими. Важливо знаходити спільні інтереси та теми для обговорення для підтримки активної комунікації.

– етапи розвитку та сприйняття. Різні етапи розвитку можуть визначати способи сприйняття світу та власної ролі в ньому. Дорослі можуть розглядати різні аспекти проблеми, порівняно з дітьми або підлітками.

– підліткова революція. Підлітки часто демонструють виражений бажання незалежності та самовизначення. Важливо надавати їм можливість висловити свої думки та долучити їх до прийняття рішень.

– комунікація з людьми похилого віку. Члени сім'ї похилого віку можуть потребувати більше часу для обговорення та обробки інформації. Важливо проявляти терпіння та повагу до досвіду та мудрості літніх членів сім'ї,

– культурна різниця та сприйняття. Культурні відмінності можуть впливати на спосіб вираження та розуміння емоцій. Слід сприяти розумінню та повазі до культурних особливостей різних поколінь.

– вплив технологій на комунікацію. Вік може визначати рівень зручності та використання сучасних технологій для комунікації,

– індивідуальні особливості. Кожна особистість унікальна, і важливо враховувати індивідуальні риси в комунікації.

Розуміння цих впливів допомагає створити ефективні та гармонійні взаємини в сім'ї, забезпечуючи всім членам можливість вираження себе та сприяє позитивному розвитку відносин.

Можна сформулювати наступні рекомендації, щодо якісної комунікаційної взаємодії у сім'ї:

1. розвивати вміння слухати. Важливо активно слухати та враховувати погляди інших членів сім'ї,

2. використовувати "Я-повідомлення". Необхідно виражати свої почуття та думки особистими словами, уникати обвинувачень,

3. виділяти час для розмов. Слід визначити час для спільних обговорень, де кожен може висловити свої думки та побажання,

4. розвивати спільні інтереси. Спільні заходи та хобі сприяють спільній взаємодії та розвитку емоційного зв'язку.

Комунікаційна взаємодія у сім'ї є ключовим елементом для психологічного благополуччя та стабільності. Розуміння важливості ефективної комунікації, врахування індивідуальних потреб та навичок кожного члена сім'ї дозволяє створити позитивний психологічний клімат, що сприяє гармонії та взаєморозумінню у сімейному оточенні.

Список використаної літератури:

1. Гурлева Т.С. Проблеми сімейної комунікації: причини та їх психопрофілактика. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. 2004. № 1(3)_ с.318-323

2. Комунікативні технології інформаційного суспільства : монографія / [А. І. Гусев, Н. О. Довгань, О. В. Івачевська, Н. С. Малеева, І. В. Петренко] ; за наук. ред. А. І. Гусева ; Національна академія педагогічних наук

України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 142 с.

3. Москаленко В.В. Особливості дослідження соціалізації особистості в інтерсуб'єктній парадигмі. Соціальна психологія. 2009. № 5 (37). С. 35-48.

4. Петрунько О.В., Склярчук А.В. Міжособистісна комунікація та реплікація досвіду в проблемних сімейних системах. Вчені записки Університету «КРОК». 2022. №. 2(66). С. 173-183

5. Склярчук А.В. Проблема сім'я як середовище соціалізації дитини: монографія. Херсон : «Гельветика». 2018. 272 с.

Шаповал Марія Олександрівна

здобувач вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського національного університету

імені Олеся Гончара

Науковий керівник:

Варакута Марина Леонідівна

старший викладач кафедри загальної та соціальної психології

Дніпровського національного університету

імені Олеся Гончара

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ

Дослідження мотивації злочинної поведінки є актуальним, оскільки виявлення індивідуальних особливостей людини та аналіз її поведінкових актів у процесі організації та скоєння ним злочину, дозволить налаштувати ефективну роботу з нейтралізації причин злочинів як етапу боротьби зі злочинністю та її профілактики.

Виявлення та вивчення мотивів злочинної поведінки важливе не тільки для розслідування злочинів, запобіжної роботи з конкретними особами, успішного виховного впливу на окремих злочинців, правильної кваліфікації злочинів, але й для вирішення загальніших завдань профілактики злочинності. Мова йде про типології особи злочинця залежно від мотивів злочинної поведінки. Створені на цій основі, вони будуть дуже цінні саме з профілактичною метою, оскільки не можна успішно попереджати злочини, якщо не знати мотиви, за якими вони відбуваються.

Найважливішим аспектом злочинної поведінки виступає його механізм, що демонструє зв'язок між зовнішніми факторами та об'єктивним діяльністю та внутрішніх, психічних процесів та станів особистості. За думкою О. Л. Дубовик, механізм злочинної поведінки, є переробкою людиною впливу